

Чарановський Олександр Ігорович,
студент напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент»
економічного факультету Подільського державного
аграрно-технічного університету,
м. Кам'янець-Подільський
Науковий керівник: д.е.н., професор Чикуркова А. Д.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

В умовах ринкової економіки підприємництво є самостійною ініціативною діяльністю, спрямованою на одержання прибутку. Соціально-економічне значення підприємницької діяльності базується на необхідності всебічного задоволення потреб суспільства через розвиток аграрного ринку, який забезпечується за рахунок підприємницьких формувань. Тому дослідження проблеми розвитку аграрного ринку є неповним без оцінки ролі підприємництва у згаданих економічних процесах.

Аграрна сфера є місцем створення матеріальних благ, охоплює, з одного боку, продуктивні сили, виробничі відносини, з іншого — соціально-економічну систему. Аграрне виробництво забезпечує населення продовольством, а постачання продуктів харчування безпосередньо впливає на настрій людей, сприйняття ними політики, на продуктивність праці, приріст виробництва в усіх сферах і на збалансованість споживчого ринку. Економіка, де виробництво виходить із споживання й реально йому підпорядковане, є ринковою [1, с. 23-24].

Основною сферою підприємницької діяльності є мікрорівень, де відбуваються основні дії організаційного процесу — нагромадження та реалізація його стимулів і механізмів. На мікрорівні в основному здійснюється стимулювання й заохочення до підприємницької діяльності. Стимулювання (мотивація) організації підприємницької діяльності реалізується через прибуток (ефект), спонукання — через конкуренцію.

Прагнення людей до збагачення закладені природою і проявляються в різноманітній діяльності. Карл Маркс зазначав, що вигода штовхає людей не тільки на добрі справи, а й на злочин. Якщо розглядати проблему одержання матеріальних благ в історичному аспекті, то розвиток суспільства, науково-технічний прогрес базувалися на зиску, ризиковій діяльності, яка забезпечувала дохід [2, с. 119].

Підприємництво як економічна категорія започатковано у працях Й. Шумпетера, В. Зомбарта, Д. Хайєка та ін. Зокрема, Й. Шумпетер розглядав діяльність, спрямовану на одержання прибутку, як складне явище, що характеризується новоствореним підходом у використанні факторів виробництва, ризиком і невизначеністю, жорсткістю вимог до особистих якостей підприємця — кваліфікація, компетентність, виваженість, контактність і відповідальність за дії своїх підлеглих. Проте, незважаючи на значну масу дослідницьких розробок, не існує єдиної думки стосовно суті та теоретичного обґрунтування явища. Більшість вбачають у підприємстві лише елементи господарського механізму й особистість підприємця. Частина дослідників ототожнюють підприємництво з дрібним бізнесом. Можна з цим погодитися лише в принципі, що бізнес і підприємництво — категорії тотожні й передбачають вид діяльності, наявність підприємницького середовища та підприємця як центральної фігури суспільно-економічної діяльності.

З економічного погляду підприємництво — це діяльність на основі поєднання інтересу, засобів, матеріалів, праці таким чином, що їхня сукупна вартість зростає з одержанням ефекту. Підприємницька діяльність розглядається як суперечність між власним збагаченням і багатством для суспільства. Розв'язання цієї проблеми можна розглядати як задоволення суспільних потреб через задоволення власних інтересів, оскільки суспільний поділ праці реалізується через суспільну діяльність суб'єктів підприємництва [3, с. 19].

Розвиток підприємницької діяльності значною мірою залежить від типу і рівня економічної культури суспільства. Там, де мають місце зрівняльні тенденції й викликана ними заздрість до чужого успіху, де уся надія при розв'язанні проблем не на себе, а на державу, там немає твердого підґрунтя для становлення підприємництва. Базування економічної культури на ініціативі, свободі й відповідальності — вирішальна умова розвитку та становлення підприємництва. Підприємництво розуміють як особливий, новаторський стиль господарювання, в основі якого лежать постійний пошук нових можливостей, орієнтація на нововведення, вміння залучати та використовувати для розв'язання завдань ресурси з різноманітних джерел. Існують загальні умови розвитку підприємництва (табл. 1).

Таблиця 1

Характеристика необхідних умов підприємництва

Умови	Характеристика
Стабільність державної економічної та соціальної політики	Формування у підприємців й інвесторів впевненості у тому, що вони не стануть заручниками кон'юнктурних політичних рішень чи компаній
Наявність розвинутої інфраструктури підприємництва	Інноваційні й впроваджувальні центри, що фінансуються на пайовій основі державою та приватним бізнесом, центри з підготовки підприємців
Ефективна система захисту інтелектуальної власності	Охоплює всю продукцію, винаходи, нові ідеї, концепції та методи ділової активності
Дебюрократизація процедур регулювання господарської діяльності з боку державних органів	Скорочення форм звітності, спрощення правил реєстрації нових фірм

Джерело: [2, с. 3-4].

Розвиток підприємництва в сільській місцевості має специфічні особливості, зумовлені історичними і трудовими традиціями, соціально-психологічними характеристиками та низькою мобільністю робочої сили, схильністю економічно активного населення до пошуку заробітку поза сільською місцевістю. В аграрному секторі метою організації

підприємницької діяльності є забезпечення узгодженості функціонування факторів природи, суспільства і взаємодії працівників, які беруть участь у виробництві. Головною ознакою діяльності є організація як об'єкт підприємництва, що визначає умови діяльності — управління, контроль, оцінка ситуації. Відповідно до юридичного статусу прийняття рішень підприємницька діяльність здійснюється за такими організаційно-правовими формами: одноосібне володіння, партнерство (товариство), корпорація. В аграрному секторі організаційно-правовими структурами даних форм виступають: особисті селянські господарства, фермерські господарства, приватні підприємства, господарські товариства (акціонерні, командитні, з повною, додатковою та обмеженою відповідальністю), кооперативи, колективні сільськогосподарські підприємства. Суб'єктами підприємницької діяльності відповідно до Господарського кодексу України можуть бути громадяни України, інших держав, не обмежені законом у правоздатності або дієздатності, та юридичні особи всіх форм власності.

До головних ознак підприємництва і підприємця слід віднести ініціативність, творче мислення (новаторство), готовність до ризику, прийняття неординарних рішень. Підприємець прагне максимізувати власний дохід, для чого займається пошуком нових шляхів підвищення ефективності діяльності. Головним елементом досягнення мети підприємства є прийняття і реалізація управлінських рішень, які забезпечують одержання прибутку. Підприємницька діяльність заснована на необхідності реалізації можливостей підприємця у контексті досягнення відповідної мети за допомогою усіх наявних у нього засобів. У системі виробничих відносин функціонує велика кількість організацій, між якими існує конкурентна боротьба. Тому виключного значення набуває підприємницький талант. Останній вважаємо сукупністю здібностей підприємця-менеджера приймати адекватні виробничим проблемам і ситуації на ринку управлінські рішення та реалізовувати їх на практиці [2, с. 122].

Перехід до ринку передбачає якісно новий стан економіки, що зумовлює зміни в організації виробництва. В теоретико-методологічному плані вихідною позицією розв'язання проблеми є визнання різних форм підприємницької діяльності. Аграрна сфера — це особливе середовище виробництва, де на підприємницьку діяльність впливають природні фактори. Серед характеристик підприємницького середовища в аграрній сфері — сезонність виробництва, використання землі як основного фактора, залежність результатів від природних умов і фактора часу.

Отже, економіка України знаходиться на шляху до утвердження ринкових відносин, як універсального механізму, що забезпечує підпорядкування інтересів виробника інтересам споживача, вже досягла певних успіхів. Стабілізується економіка, поглиблюються безпосередні зв'язки між підприємствами, галузями, розвиток бізнесу в економіці формується через підприємницькі структури різних організаційно-правових форм.

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України: Кодекс України від 16.01.2003// Офіційний вісник України. - 2003 р. - № 11. - ст. 303.
2. Комарницький І.М. Чинники розвитку підприємництва / І.М. Комарницький // Економіка промисловості. - 2012. - № 2. - С. 118-123.
3. Лігоненко О. Нові стратегічні завдання державної політики щодо розвитку підприємництва в Україні / О. Лігоненко // Актуальні проблеми економіки. -2007. - № 11. - С. 18-25.

Чарановський Олександр Ігорович,

студент напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент»
економічного факультету Подільського державного
аграрно-технічного університету,
м. Кам'янець-Подільський
Науковий керівник: к.е.н., доцент Славіна Н.А.

ПРОБЛЕМИ ТРАНСПОРТНОЇ ЛОГІСТИКИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ БІЗНЕСУ

Транзитний потенціал України, привертає все більшу увагу іноземних інвесторів до будівництва міжнародних логістичних комплексів на території нашої країни. Відповідно до цього, нам необхідно чітко визначитися із соціально-економічними проблемами котрі перешкоджають залученню іноземних інвестицій, розробити чіткі механізми реалізації стратегії розвитку мережі міжнародних логістичних комплексів у країні. Однією з них є транспортна проблема в контексті європейської інтеграції України, що має розгалужену транспортну інфраструктуру та розташована на перехресті найважливіших напрямків світової торгівлі. Провідна роль транспорту у ринковій економіці зумовлює виокремлення управління ним у окремий напрямок — транспортну логістику.

Основна мета логістики у сфері транспортування полягає в усуненні перебоїв в безперервному переміщенні товарів і транспортних засобів від пункту відправлення до пункту призначення. Основним завданням використання принципів, методів, інструментів логістики на транспорті, як і в діяльності промислових підприємств, є збільшення прибутку транспортних організацій. Цього можливо досягти за рахунок координації транспортного обслуговування споживачів за їх замовленнями, в яких містяться умови поставок. Все це дає змогу отримати конкурентні переваги на ринку і зменшити витрати.

Дослідивши стан транспортної логістики України можна виділити її основні проблеми:

- якість транспортного обслуговування. У світі простежується тенденція передачі всіх або частини перевезень на аутсорсинг підприємствами, діяльність яких так чи інакше пов'язана з транспортуванням;
- зношеність транспорту. Так, для вітчизняних марок автомобілів рекомендується здійснювати розрахунок виходячи з 5-6 років служби автомобіля, тоді як для «іноземців» цей термін можна збільшити вдвічі;
- погана інформаційна підтримка процесу перевезень. Проблема пов'язана з недосконалим інформаційним потоком: контролем за водієм, вантажем на шляху перевезення і контролем за станом і місцезнаходженням транспортних засобів;